

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ONDOKUZ MAYIS UNIVERSITY REVIEW OF THE FACULTY OF DIVINITY

e-ISSN: 2587-1854

Issue / Sayı: 48

Samsun

Haziran / June 2020

Öndokuz Mayıs Üniversitesi adına sahibi /
Owner on behalf of Öndokuz Mayıs University
Prof. Dr. Sait BİLGİÇ
Rektör / Rector

Yazı İşleri Müdürü / Editor in Chief
Prof. Dr. Metin Yılmaz
Dekan / Dean

Editör / Editor
Dr. Öğr. Üyesi Hasan ATSIZ

Editör Yrd. / Editorial Assistant
Arş. Gör. Osman CURUK

Alan Editörleri / Field Editors
Arş. Gör. Osman CURUK
(İslam Tarihi ve Sanatları Böl.)
Arş. Gör. Ömer YILDIZ
Arş. Gör. Halil İbrahim DOĞRAMACI
(Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü)
Dr. Öğr. Üyesi. Şule GÜLDÜ
(Temel İslam Bilimleri Bölümü)

Yayın Kurulu / Editorial Board

Prof. Dr. Ali BOLAT
Prof. Dr. Ahmet ÇAKIR
Prof. Dr. Cengiz BATUK
Prof. Dr. Erkan PERŞEMBE
Prof. Dr. Fatih TOKTAŞ
Prof. Dr. Latif TOKAT
Prof. Dr. Metin YILMAZ
Prof. Dr. Şinasi GÜNDÜZ
Doç. Dr. Recep DEMİR
Doç. Dr. Recep GÜN
Doç. Dr. Süleyman TURAN
Dr. Öğr. Üyesi Hasan ATSIZ
Dr. Öğr. Üyesi Şule GÜLDÜ
Dr. Öğr. Üyesi Rıza KORKMAZGÖZ

Yayın Yeri ve Tarihi / Publication Place and Date
Samsun, 20 Haziran / June 2020

Dil Editörleri / Proof Reading
Arş. Gör. Tuğba TAŞDEMİR (English)

Bu dergi uluslararası

Religion & Philosophy Collection uluslararası alan

indeksi, ATLA Religion Database® uluslararası alan indeksi,

TÜBİTAK-ULAKBİM TR Dizin Sosyal ve Beşeri Bilimler Veri Tabanı

ve ASOS Index tarafından
taranmaktadır.

Yayın Danışma Kurulu / Advisory Board

Prof. Dr. Abdurrahman HAÇKALI; Doç. Dr. Abdurrahman ÖZDEMİR; Prof. Dr. Abdülbaki GÜNEŞ; Doç. Dr. Ahmet ALBAYRAK; Prof. Dr. A. Ali BAYHAN; Prof. Dr. Ahmet BULUT; Prof. Dr. Ahmet ÇAYCI; Prof. Dr. Ahmet İshak DEMİR; Prof. Dr. Ahmet KOÇ; Prof. Dr. Ali BULUT; Prof. Dr. Ali Rıza GÜL; Prof. Dr. Ali Osman KURT; Prof. Dr. Ali TOKSARI; Prof. Dr. Ali YILMAZ; Prof. Dr. Ali Rıza AYDIN; Doç. Dr. Ayşe Zişan FURAT; Prof. Dr. Bahattin KÖK; Prof. Dr. Bahattin YAMAN; Doç. Dr. Bekir ŞİŞMAN; Prof. Dr. Bilal SAKLAN; Prof. Dr. Burhanettin TATAR; Yrd. Doç. Dr. Dursun Ali TÖKEL; Prof. Dr. Dilaver GÜRER; Prof. Dr. Enbiya YILDIRIM; Prof. Dr. Ejder OKUMUŞ; Prof. Dr. Eyüp BAŞ; Prof. Dr. Eyüp TANRIVERDİ; Prof. Dr. Faruk KARACA; Prof. Dr. Gerald R. HAWTING; Prof. Dr. H. Yunus APAYDIN; Prof. Dr. Hakkı ÖNKAL; Prof. Dr. H. Ahmet ÖZDEMİR; Doç. Dr. Halil APAYDIN; Prof. Dr. H. İbrahim BULUT; Prof. Dr. H. İbrahim ŞİMŞEK; Prof. Dr. Harun YILDIZ; Prof. Dr. Hasan AYIK; Prof. Dr. Hasan ONAT; Prof. Dr. Hüseyin KARAMAN; Prof. Dr. Hüseyin YILMAZ; Doç. Dr. Kadir GÜRLER; Prof. Dr. Kaşif Hamdi OKUR; Doç. Dr. İbrahim İŞİTAN; Prof. Dr. İsmail YİĞİT; Prof. Dr. İsmet ERSÖZ; Prof. Dr. Kadir ALBAYRAK; Doç. Dr. Kemal ATAMAN; Doç. Dr. Kemal ÖZKURT; Doç. Dr. Kemal ÜÇÜNÇÜ; Prof. Dr. Kemal YILDIZ; Prof. Dr. Latif TOKAT; Prof. Dr. M. Doğan KARAOĞUZ; Prof. Dr. M. Münir ATALAR; Y. Doç. Dr. M. Kâmil YAŞAROĞLU; Prof. Dr. Mahmut AYDIN; Prof. Dr. Mehmet ATALAY; Prof. Dr. Mehmet EVKURAN; Prof. Dr. M. Akif KILAVUZ; Prof. Dr. Metin YURDAGÜZ; Prof. Dr. Michel REEBER; Prof. Dr. Musa YILDIZ; Prof. Dr. Mustafa ALICI; Prof. Dr. Mustafa BAKTIR; Prof. Dr. Mustafa BİYİK; Prof. Dr. Mustafa ÖZTÜRK; Prof. Dr. Mustafa TAVUKÇUOĞLU; Prof. Dr. Münir KOÇTAŞ; Prof. Dr. Nebi GÜMÜŞ; Prof. Dr. Necmeddin GÖKKİR; Prof. Dr. Nihat DALGIN; Prof. Dr. Nurullah ALTAŞ; Prof. Dr. Niyazi USTA; Prof. Dr. Renzi KAYA; Prof. Dr. Ömer Faruk YAVUZ; Prof. Dr. Ramazan ALTINTAŞ; Prof. Dr. Ramazan AYVALI; Prof. Dr. S. Sabri YAVUZ; Prof. Dr. S. Leyla GÜRKAN; Prof. Dr. Samim ARGÖNÜL; Prof. Dr. Selahattin POLAT; Doç. Dr. Selim EREN; Prof. Dr. Soner GÜNDÜZÖZ; Prof. Dr. Süleyman TOPRAK; Prof. Dr. Süleyman TULÜCÜ; Prof. Dr. Şevket TOPAL; Prof. Dr. Şevket YAVUZ; Prof. Dr. Şinasi GÜNDÜZ; Prof. Dr. Şuayip ÖZDEMİR; Prof. Dr. Üzeyir OK; Prof. Dr. Vejdi BİLGİN; Prof. Dr. Yavuz KÖKTAŞ; Prof. Dr. Yavuz ÜNAL; Prof. Dr. Yurdagül MEHMEDOĞLU

Bu Sayının Hakemleri / Advisory Board (This Issue)

Prof. Dr. Mehmet Evkuran, Prof. Dr. Hulusi Arslan, Doç. Dr. Muhammet Yılmaz, Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Sacit Kurt, Prof. Dr. Şuayip Özdemir, Doç. Dr. Macit Yılmaz, Prof. Dr. Fahrettin Atar, Prof. Dr. Nasi Aslan, Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Kavaloğlu, Doç. Dr. İzzet Sargin, Prof. Dr. Ömer Faruk Toprak, Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Hakkı İnal, Prof. Dr. Şaban Hakkı, Doç. Dr. Hasan Özalp, Prof. Dr. Habil Şentürk, Doç. Dr. Muhammed Kızılgeçit, Doç. Dr. Üyesi Ahmet Gökdemir, Dr. Öğr. Üyesi Recep Koyuncu, Dr. Öğr. Üyesi Resul Ertuğrul, Dr. Öğr. Üyesi Merve Bekçi Saçlı, Dr. Öğr. Üyesi Selman Benlioğlu, Doç. Dr. Mehmet Tıraşçı, Prof. Dr. Ramazan Altıntaş, Dr. Öğr. Üyesi Halil İbrahim Hakeşver, Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz Öksüz, Dr. Öğr. Üyesi İhsan Timür, Dr. Öğr. Üyesi Maksut Çetin, Prof. Dr. Mahmut Ay, Doç. Dr. Harun Çağlayan, Doç. Dr. Hüseyin Akgün, Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Kartal, Prof. Dr. Ahmet Yüksel, Dr. Öğr. Üyesi Mustafa İrmak, Doç. Dr. Ayhan Ak, Doç. Dr. Ali Aslan Topçuoğlu, Doç. Dr. Şevket Topal, Prof. Dr. Emine Öztürk, Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Güç, Dr. Öğr. Üyesi Sümeyye Aydın, Dr. Öğr. Üyesi Tuba Erkoç Baydar, Dr. Öğr. Münir Kaya, Dr. Öğr. Bekir Özudoğru, Dr. Öğr. Selim Demirci, Prof. Dr. Yusuf Şevki Yavuz, Prof. Dr. Süleyman Toprak, Dr. Öğr. Üyesi Rıza Korkmazgöz, Dr. Öğr. Üyesi Hasan Atsız, Dr. Öğr. Üyesi Fatih Topaloğlu, Doç. Dr. Ferhat Akdemir

Öndokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (OMÜİFD); yılda iki kez yayınlanan hakemli bilimsel süreli bir yayın organıdır. Dergide yayınlanan yazıların her türlü içerik sorumluluğu yazarlara aittir. Yazılar; yayıncı kuruluşun izni olmadan kısmen veya tamamen bir başka yerde yayınlanamaz.

Yazışma Adresi / Corresponding Address

Öndokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (Dergi) Kurupelit / SAMSUN

Tel: 0362 4576084 Fax: 0362 4576083

e-mail: omuifd@gmail.com web: //dergipark.ulakbim.gov.tr/omuifd

İÇİNDEKİLER

Makaleler / Articles

Dr. Rabia Doğru

Tanrı İmgesi Bağlamında Tanzimat Şiirinin Tarihselliği
The Historicity of the Poetry in Tanzimat Era Within the Context of the God Image 5-49

Prof. Dr. Fethi Kerim KAZANÇ

Ebü'l-Mu'în en-Neseî'nin Kelâmî Düşünce Sisteminde İnsan Görüşü
View of Human in Abû 'L-Mu'în Al-Nasafî's System of Theological Thought 51-95

Doç. Dr. Hasan DAM & İdris ERTÜR

Diyanet İşleri Başkanlığı Mesleğe Hazırlık Eğitim Programının İçerik ve Etkililiğinin Değerlendirilmesi
Evaluation of the Content and Effectiveness of Preparation to Profession Training Program of Presidency of Religious Affairs 97-137

Doç. Dr. Yaşar AKASLAN

Kur'ân'ın Cem'î Meselesine Süyûtî Vechesinden Bir Bakış
A View from the Suyuti Perspective the Qur'an's Compilation Issue 139-167

Doç. Dr. Necmi KARSLI

Üniversite Öğrencilerinde Hayatın Anlamı ve Dindarlık İlişkisi
The Meaning of Life and Its Relationship with Religiousness in University Students 169-201

Doç. Dr. Üyesi Ahmet İNANIR

Sıbt İbnü'l-Cevzî'nin "el-İntisâr ve't-tercîh li'l-mezhebi's-sahîh" Adlı Eseri Bağlamında Hanefî Mezhebinin Diğer Mezheplere Tercih Edilme Gereççeleri
The Reasons for the Preference of the Hanafî Sect for the Other Sects in the Context of the Work of Sibt Ibn al-Cevzi entitled "el-Intisar ve't-terjih li'l-mezhebi's-sahih" 203-239

Dr. Öğr. Üyesi İhsan ŞEN & Prof. Dr. Ahmet Çakır

Osmanlıda Resmî Kandil Merâsimleri ve Mûsikî
Official Candle Night Ceremonies and Music in Ottoman 241-264

İÇİNDEKİLER (2 . S a y f a)

Makaleler / Articles

Dr. Öğr. Üyesi Murat TALA

Musannifek'in Eserlerinin Arap Dil Bilimi ve Dil Öğretimine Katkısı 265-302
The Contribution of Muşannifak's Works to the Arabic Linguistics and the Language Teaching

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet SEVER

Şevâhidü'n-Nübüvve Adlı Eseri Bağlamında Abdurrahman Câmi'nin Ehl-İ Beyt Tasavvuru ve Ehl-İ Beyt'in Emeviler'le İlişkilerine Dair Bazı Görüşleri 303-334
Abd Al-Rahmân al-Jâmi's Thought of Ahl al-Bayt and Some of His Views on Ahl al-Bayt's Relation with the Umayyads in the Context of His Book Shawâhid al-Nubuwwah

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Akif ALTUNIŞIK

Shaftesbury'de Ahlakın Temeli: Ahlak Duygusu 335-362
The Basis of Morality for Shaftesbury: Moral Sense

Dr. Öğr. Üyesi Ümit TORU

Eş'arî Geleneğin İsmâîlîlik Söylemi ve Sosyo-Politik Temelleri(Bağdâdî Örneği) 363-402
İsmâ'îlîsm Discourse of the Ash'arite Scholars and Socio-Political Background (The Case of Baghdâdi)

Dr. Öğr. Üyesi Aaitmamat KARIEV

Buhara Emirliği'ndeki (1747-1920) Şer'î Mahkemeler 403-427
The Shariah Courts in the Emirate of Bukhara (1747-1920)

Dr. Arş. Gör. Haşim ÖZDAŞ

Nisâ Sûresi 3. Âyetinin Dörtten Fazla Evliliğe Delâleti Meselesi Üzerine Bir İnceleme 429-454
An Investigation on the Issue of Surah al-Nisâ 3 Denoting More than Four Marriages

Dr. Arş. Gör. Üyesi Mustafa Cihad BAKKAL

Sûre Faziletleri Bağlamında Ölülere Yâsîn Okunmasıyla İlgili Hadisin Değerlendirilmesi 455-482
The Evaluation of Hadith on the Reciting the Surah 'Yasin' for the Deads in the Context of Surah Virtues

İÇİNDEKİLER (3 . Sayfa)

Makaleler / Articles

Abdul Basit ZAFAR

The Historical Account of ‘Abd al-Jabbār al-Hamadani’s Physicalist Conception of Human Soul

Kâdî Abdülcebbâr’ın İnsan Ruhü Kavramı ile İlgili Fiziksel Yaklaşımının Tarihsel Değerlendirmesi

483-504

Hafsa KESGİN

Mâlikî Fıkıh Usûlünün Tarihsel Süreci

The Historical Process of Mâlikî Fıqh Methodology

505-535

Çeviri Makale / Translate

Doç. Dr. Harun ÇAĞLAYAN

İmam Mâtürîdî’de Hidayetin Yöntem ve Çeşitleri

Methods and Varieties of Guidance According to Imām Mâturîdî

537-564

Çeviren / Translated by Doç. Dr. Harun ÇAĞLAYAN

Doç. Dr. Hüseyin AKGÜN

Reviewing a Hadith Manuscript Equated to ‘Ali b. Ma‘bad al-Misrî (d. 218/833)

*Ali b. Ma‘bed el-Mısırî’ye (ö. 218/833) Nispet Edilen Bir Hadis El Yazmasının İnce-
lenmesi*

565-588

Çeviren / Translated by Evren DAĞDELEN

Kitap Tanıtım ve Değerlendirmeler / Book Reviews

Arş. Gör. Ömer YILDIZ

Adil Bir Dünya Ümidi

Yazar: Prof. Dr. Cafer Sadık YARAN

589-593

Doç. Dr. Tamer YILDIRIM

Theodor W. Adorno (Theodor W. Adorno-Ein Letztes Genie)

Yazar: Detlev Clausen

595-600
